

महाराष्ट्र दुकाने व आस्थापना
अधिनियम, १९४८ मधील कलम ४ अन्वये
अधिनियमाच्या तरतुदींमधून सुट देण्याची
कार्यपध्दती सुटसुटीत करण्याबाबत

महाराष्ट्र शासन
उद्योग, उर्जा व कामगार विभाग
शासन परिपत्रक क्रमांक: एमएसए-०६/२०१३/प्र.क्र.२१७/कामगार-१०
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.
तारीख: ११ जुलै, २०१३.

शासन परिपत्रक-

महाराष्ट्र दुकाने व आस्थापना अधिनियम, १९४८ हा कल्याणकारी अधिनियम असून त्याद्वारे कामगारांच्या रोजगाराच्या सेवाशर्तीचे नियमन केले जाते. सदरहू अधिनियमात दुकाने व आस्थापनांच्या उघडण्याच्या व बंद करण्याच्या वेळा निश्चित करण्यात आल्या असून त्यामध्ये आठवड्यातील कामाचे तास, दुपारची सुट्टी, आठवड्यातील सुट्टी इ. कामगार विषयक कल्याणकारी तरतुदी करण्यात आल्या आहे.

२. सध्याच्या उदारीकरण व जागतिकीकरणाच्या युगात अनेक आस्थापना आपला व्यापार/व्यवसाय वाढवण्यासाठी प्रयत्नशिल असतात. तथापि, उक्त अधिनियमातील काही तरतुदींमुळे विशेषतः दुकाने/आस्थापना उघडणे व बंद करण्याच्या निर्धारित केलेल्या वेळांमुळे या आस्थापनांच्या व्यापार वृद्धीवर काही प्रमाणात मर्यादा येतात. त्यामुळे आस्थापना सदर अधिनियमातील संबंधित तरतुदीतून सुट मिळविण्यासाठी शासनाकडे विनंती अर्ज सादर करतात. अशा अर्जदार आस्थापनेला सदरहू अधिनियमातील एक किंवा त्यापेक्षा जास्त कलमातून सुट हवी असल्यास अशी सुट देण्यासंदर्भात उक्त अधिनियमातील कलम ४ च्या परंतुकान्वये राज्य शासनास प्राधिकार आहेत.

३. तथापि, सुट मागितलेल्या आस्थापनेच्या अर्जाच्या अनुषंगाने मुंबई महानगरपालिका अथवा राज्यातील इतर स्थानिक क्षेत्रातील यंत्रणेकडून अहवाल घेवून त्यावरून कामगार आयुक्तांकडून शासनास शिफारस अहवाल पाठविण्याच्या प्रक्रियेस बराच कालावधी लागतो. ही बाब विचारात घेवून सुट देण्याबाबतची कार्यपध्दती सुटसुटीत व पारदर्शक करण्याच्या दृष्टीने तसेच कामगारांना कायद्याच्या तरतुदींचे संरक्षण मिळण्याच्या दृष्टीने यापुढे आस्थापनांकडून उक्त अधिनियमांतर्गत सुट मिळण्याबाबत

थेट शासनाकडे अर्ज सादर करतांना आस्थापनांनी खालील कागदपत्रांसह अर्ज करणे बंधनकारक करण्यात येत आहे.

१. सर्व कामगार विषयक तरतूदींचे पालन करण्यात येत असल्याबाबत व यापुढेही पालन करण्यात येईल असे रु.१००/- च्या मुद्रांक पत्रावर प्रतिज्ञापत्र. (प्रतिज्ञापत्राचा नमुना यासोबत जोडला आहे.) प्रतिज्ञापत्र (नोटराईज्ड) Notarized केलेले असावे.
२. महाराष्ट्र दुकाने व आस्थापना अधिनियम,१९४८ अधिनियमांतर्गत अद्ययावत नोंदणी प्रमाणपत्र.
३. ज्या आस्थापनेस कंत्राटी कामगार (नियमन व निर्मूलन) अधिनियम,१९७० हा अधिनियम लागू आहे. अशा आस्थापनेचे कंत्राटी कामगार (नियमन व निर्मूलन) अधिनियम,१९७० अंतर्गत नोंदणी प्रमाणपत्र.
४. कर्मचाऱ्यांची संख्या नावासह (नियमित/कंत्राटी, पुरुष/स्त्री) (अर्जात नमुद करावे व कर्मचाऱ्यांची नावाची यादी सोबत जोडावी.)
५. कर्मचाऱ्यांना देण्यात येणारे किमान व कमाल वेतन (अर्जात नमुद करावे)
६. उक्त अधिनियमांतर्गत आस्थापनेस सूट देण्याबाबत कर्मचाऱ्यांचे संमती पत्र.
७. आस्थापनांच्या ज्या शाखांना सूट हवी असेल, त्या शाखांची पत्त्यासहीत व प्रत्येक आस्थापनेच्या नोंदणी प्रमाणपत्रासह माहिती.
८. दुकाने व आस्थापना वाढीव तासासाठी उघडी ठेवण्यास मान्यता देण्यात आल्यास, त्यासाठी नवीन कर्मचारी वर्ग नियुक्त करता येईल याबाबतची हमी आणि सध्या कार्यरत असलेल्या कर्मचाऱ्यांकडून जास्त तास वाढीव मोबदल्याशिवाय काम करून घेणार नाही याबाबतचे हमीपत्र.

४. वरीलप्रमाणे आस्थापनेने कागद पत्रे सादर केल्यानंतर आवश्यकता असल्यास क्षेत्रिय कार्यालयामार्फत अहवाल घेवून शासनामार्फत सुट देण्याबाबत निर्णय घेण्यात येईल. अशी सुट दिल्यानंतर आस्थापनेने दिलेली माहिती खोटी अथवा चुकीची असल्याचे निदर्शनास आल्यास तसेच आस्थापना कामगार कायदांचे पालन करीत नसल्याचे वा उल्लंघन करीत असल्याचे निदर्शनास आल्यास आस्थापनेस दिलेली सुट रद्द करण्याची व क्षेत्रिय यंत्रणेमार्फत त्या त्या अधिनियमांतर्गत फौजदारी गुन्हा दाखल करण्याची कारवाई करण्यात येईल.

५. कामगार आयुक्तांनी सदर परिपत्रक तातडीने क्षेत्रिय कार्यालयांच्या निदर्शनास आणावे तसेच राज्यातील स्थानिक व महत्वाच्या वर्तमानपत्रात तसेच इतर सर्व प्रकारे उपरोक्त कार्यपध्दतीस व्यापक प्रसिध्दीदेवून ही कार्यपध्दती उक्त अधिनियमाच्या कलम मध्ये नमुद केलेल्या व उक्त २ अधिनियमांतर्गत नोंदीत असलेल्या राज्यातील सर्व दुकाने व आस्थापनांच्या निदर्शनास आणावी

सदर परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१३०७१२१५५३१९६५१० असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(बाळासाहेब कोळसे)
शासनाचे सहसचिव

प्रत,

१. मा. मंत्री (कामगार) यांचे खाजगी सचिव.
२. मा. राज्यमंत्री (कामगार) यांचे खाजगी सचिव.
३. मा.मुख्य सचिव यांचे उपसचिव.
४. प्रधान सचिव (कामगार) यांचे स्वीय सहाय्यक.
५. कामगार आयुक्त, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
६. आयुक्त, बृहन्मुंबई महानगरपालिका, महानगरपालिका मार्ग, मुंबई-४०० ००१.
७. सह कामगार आयुक्त, मुंबई
८. अपर कामगार आयुक्त, मुंबई / पुणे / नागपूर/औरंगाबाद.
९. सर्व कामगार उप आयुक्त कार्यालये
१०. सर्व सहायक कामगार आयुक्त कार्यालये
११. सर्व कार्यासने (कामगार प्रभाग), उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, मंत्रालय, मुंबई
१२. निवड नस्ती (कामगार -१०)

(शासन परिपत्रक उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, क्रमांक- एमएसए-०६/२०१३/प्र.क्र.२१७/कामगार-१०,
दि.११/०७/२०१३ सोबतचे सहपत्र)

प्रतिज्ञापत्राचा नमुना

मी, श्री.....(आस्थापनेच्या मालकाचे नाव व पत्ता किंवा प्राधिकृत व्यक्तीचे नाव व पत्ता) खालीलप्रमाणे माझे प्रतिज्ञापत्र देत आहे.

मी,..... (आस्थापनेचे नाव व पत्ता)या आस्थापनेचा व्यवस्थापकीय संचालक /मालक /प्रोपायटर आहे. मी असे नमुद करतो की, मी, माझी, माझ्या आस्थापनेची तसेच कर्मचाऱ्यांची व इतर जी माहिती अर्जामध्ये नमूद केलेली आहे, ती पूर्णपणे सत्य व अचूक आहे.

मी, असे नमुद करतो की, माझ्या आस्थापनेत बालकामगार कामास नाहीत, महिला कर्मचाऱ्यांच्या बाबतीत कोणतीही लैंगिक छळाबाबतची तक्रार नाही, माझी आस्थापना महाराष्ट्र दुकाने व आस्थापना अधिनियम १९४८, व किमान वेतन अधिनियम १९४८, आणि इतर कामगार कायदांतर्गत सर्व नियमांचे पालन करीत आहे.

मी, प्रतिज्ञापित करतो की, सर्व कामगार कायदांचे मी पालन करीत असून माझ्या आस्थापनेस उक्त अधिनियमांतर्गत ज्या अटी व शर्तीच्या अधीन राहून सूट मिळेल त्या अटी व शर्तीचे तसेच सर्व कामगार कायदांचे मी पालन करील. तसेच मी, दिलेली माहिती खोटी असल्यास व मी कोणत्याही कायदाचा भंग केल्यास माझ्याविरुद्ध फौजदारी गुन्हा दाखल होईल याची मला जाणीव आहे.

दिनांक :

(मालकाचे/प्राधिकृत व्यक्तीचे नाव व स्वाक्षरी)